

I. U.
II
294
L

ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE
SERIA III TOMUL XIII MEM. 4

CEVA DIN LEGĂTURILE DOMNIILOR ROMÂNEȘTI CU IERUSALIMUL

DE

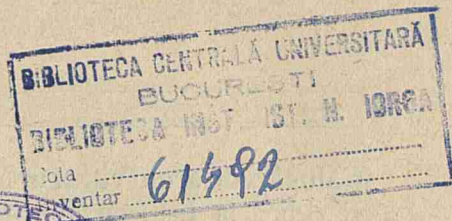
N. IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI

1932

	<u>Lei</u>
N. IORGA. I. Intre Domnii Moldovei și ai Țării Românești, cum se făcea corespondența; II. Zugravi noi și vechi.	10.—
N. IORGA. Scrisori domnești din arhivele dela Stockholm.	20.—
TOMUL XI (1930)	340.—
N. IORGA. Există o scrisoare de trădare a lui Mihai Viteazul?	30.—
G-ral R. ROSETTI. I. Știri mărunte și note relative la istoria armamentului la noi; II. Când s'a adoptat steagul tricolor la noi.	20.—
G. BALȘ. I. Biserica din Lujeni; II. Pridvorul bisericilor moldovenești.	50.—
S. MEHEDINȚI. Coordonate etnografice. Civilizația și cultura.	60.—
N. IORGA. I. Originea lui Ștefan Răzvan; II. Petrecerea lui Vasile Lupu în exilul dela Constantinopol.	10.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei-Basarab. I. Armamentul.	25.—
N. IORGA. Octoiul Diacului Lorinț.	15.—
ANDREI RĂDULESCU. Juristul Andronache Donici.	30.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei-Basarab. II. Organizarea.	25.—
ION I. NISTOR. Decorarea lui Avram Iancu și a camarazilor săi.	55.—
ANDREI RĂDULESCU. Asemănări între ideile primitive ale poporului din Bretania și ale poporului român.	20.—
TOMUL XII (1931—32)	300.—
ANDREI RĂDULESCU. Influența belgiană asupra Dreptului român.	25.—
N. IORGA. Un pact de familie și o nuntă domnească în 1587.	7.—
N. IORGA. La cronologia vechilor Domni moldoveni.	5.—
N. IORGA. Pretendentul Nicolae Basarab în Elveția.	5.—
ION I. NISTOR. Opera d-lui N. Iorga.	10.—
ION I. NISTOR. Un român iscoadă la 1683 în tabăra Regelui Sobieski la Viena.	20.—
N. IORGA. Testamentul lui Nicola Nicolau	12.—
N. IORGA. Apelul către unire al lui Cuza-Vodă la 1859	5.—
N. IORGA. Un nou izvor cu privire la Mihai Viteazul și Radu-Șerban	12.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei Basarab. III. Tactica.	50.—
N. IORGA. «Moștenii» din Cremenari.	18.—
N. IORGA. Mormântul Doamnei Neaga și al neamului ei.	5.—
N. IORGA. Publicații străine privitoare la istoria contemporană a Românilor	5.—
N. IORGA. Moșneni de pe Vărbilău și de pe valea Buzăului	12.—
N. IORGA. I. Pedagogia unui jurisconsult fanariot din București la 1780. II. Intoarcerea unei pribege: Doamna Maria Minio.	15.—
N. IORGA. Contribuții la istoria modernă a Galaților.	20.—
AL. LĂPEDATU. Din grijile și greutățile unei domnii.	25.—
N. IORGA. Știri nouă privitoare la familia lui Petru Șchiopul	15.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei Basarab. IV. Fortificațiunea	40.—
TOMUL XIII (1932)	
N. IORGA. Un cugetător politic moldovean dela jumătatea secolului al XIX-lea; Ștefan Scarlat Dăscălescu	45.—
N. IORGA. Doamna Elina a Țării-Românești ca patroană literară	10.—
I. I. NISTOR. Bisericile și școala greco-română din Viena	45.—
N. IORGA. Ceva din legăturile domniilor românești cu Ierusalimul	20.—

CEVA DIN LEGĂTURILE DOMNIILOR ROMÂNEȘTI CU IERUSALIMUL

DE

NICOLAE IORGA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 18 Martie 1932

Relațiile țerilor noastre cu Ierusalimul se cunoșteau. Răposatul Papadopoulos Kerameus a însemnat în cele două publicații ale sale, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη* și *Ἱεροσολυμιτικὴ Σταχυολογία*, atâtea legături literare, pe care le-am ținut în samă când am alcătuit « Istoria literaturii românești în secolul al XVIII-lea ».

Însărcinat cu o misiune la Ierusalim, d-l Marcu Beza, membru corespondent al Academiei, a făcut cercetări care-i permit azi să ne prezinte fotografia unora din manuscrisele pe care le semnalase învățatul grec și a adaus o colecție de copii, dintre care unele privesc aceste relații românești cu Sfântul Mormânt.

Înainte de Neagoe Basarab nu ni s'a păstrat nimic de acest fel, deși nu e imposibil ca Ștefan-cel-Mare să se fi gândit și la Patriarhia ierosolimitană. Marele ctitor muntean i-a făcut însă acesteia daruri, încă nelămurite, pe care le înseamnă cronica: « Iar sfânta cetate a Ierusalimului, Sionul, care este muma Bisearici, așijderea o au dăruit și o au înbogățit, împreună cu toate bisearicile din prejurul ei » ¹⁾.

În a doua jumătate a secolului al XVI-lea Ierusalimul, și mai ales mănăstirea Sf. Sava, a ajuns a fi un loc de depozit sigur pentru averile totdeauna primejduite ale Voevozilor noștri.

¹⁾ Ediția din *Magazinul Istoric*, IV, p. 258.

Călugări de acolo vin și în Moldova pe vremea lui Petru Șchiopul și ridică la Iași, cu ajutorul evlaviosului Domn, un metoh de o formă rotundă, așa de neobișnuită. Pentru banii dela Ierusalim ai lui Petru s'au luptat multă vreme moștenitorii din străinătate ai acestuia ¹⁾. Un episcop de Hebron, Efrem, în aceeaș Moldovă, la 1600, funcționând ca sinodal ²⁾, se explică poate pe această cale, ca și prezența lui Gherman de Cesareia lui Filip.

Se cunoaște marele rol pe care, în Moldova ca și în depărtata Moscova, l-a îndeplinit Patriarhul de Ierusalim Teofan. La 25 Martie 1617 el căpătă dela mărinimosul Domn Radu-Vodă, nepotul de nepot al lui Petru Șchiopul, dania mănăstirii Galata, marea fundațiune a acestui bun prieten al Ierosolimitanilor ³⁾. Inchinarea s'a făcut cu voia Doamnei Maria, fiica lui Petru-Vodă, care « au mărturisit cu gura sa înaintea noastră și înaintea a tot Sfatul nostru câtă somă de veșminte și de argintării au avut biserica aceasta, și alte multe sate au avut, și mori, și heleștee, și priseci cu stupi, și s'au prăpădit ». În 1665 Ierusalimului i se va închină Sf. Gheorghe dela Galați.

I

Una din scrisorile culese de d-l Marcu Beza pare a fi tipul neschimbat al misivelor de mulțămire către Domnii români, totdeauna darnici, încă din timpul lui Neagoe, față de Sfântul mormânt:

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΥΘΕΝΤΗΝ

Τὴν πανέκλαμπρόν της ἐπιστολὴν ἀσμένως ἐδέχθημεν καὶ ἐχάρημεν λίαν διὰ τὴν μυριοπόθητον ἡμῶν ὑγείαν της, ἐνεχειρίσθημεν δὲ καὶ τὸ φιλοδορηθὲν εὐσπλαγχνικὸν καὶ χριστιανικὸν αὐτῆς ἔλεος πρὸς τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν ἡμῶν θρόνον, δηλονότι τὰ πεντακόσια γρόσια, ὁμοῦ καὶ τὰ ἑκατὸν διὰ τὴν παναγίαν τοῦ Κύκκου, καὶ ὑπερευχαριστήσαμεν τῇ Ὑψηλότητι της ὁποῦ τὰ ἐπρόφθασεν καὶ ἐπαρηγόρησεν ἐν καιρῷ πάνν ἀναγκαίῳ: κύριος ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ πρωτο-

¹⁾ Hurmuzaki, XI, locurile arătate în tablă, la p. XIX.

²⁾ Iorga, *Studii și documente*, IX, pp. 30—31, 37.

³⁾ Iorga, *Istoria Bisericii*, ed. a 2-a, I, p. 264.

⁴⁾ Iorga, *Studii și documente*, XVI, p. 226.

κορυφαίου Πέτρου νὰ τὴν ἀξιῶνῃ καὶ εἰς χρόνους πολλοὺς καὶ εὐημερημένους κατὰ ἀποδίδει μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ θυμηδίας, χαρίζωντάς της πολυχρόνιον στερέωσιν ἐπὶ τὴν ὑψηλὴν της καθέδραν, καὶ νὰ τῆς τὰ ἀντοποδώσῃ εἰς τὴν ἐπουράνιον αὐτοῦ βασιλείαν, ἐπειδὴ καὶ μᾶς ἐνθυμῆται, καὶ ἔλεεῖ, καὶ συμπονεῖ ὡς φιλευσεβῆς καὶ χριστιανικώτετος αὐθέντης. "Ὅθεν ἐκτείνομεν ὡς χρέος μας τὰς ταπεινάς μας χεῖρας πρὸς Κύριον, καὶ εὐλογοῦμεν κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν χάριν τὴν ἔκλαμπρόν της κυρρυφίην, καὶ εὐχόμεθα ἀδιαλείπτως. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος, παρακαλοῦμεν δὲ νὰ ἀπολαμβάνομεν ἐκλάμπρων της, νὰ χαιρώμεθα ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ καὶ ἐφετῇ ἡμῖν ὕγεια της, ἣς τὰ ἔτη εἶψαν παρὰ Θεοῦ πολλά τε καὶ πανευδαίμονα.

Τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος πρὸς Θεὸν διάπυρος εὐχέτης.

(Ms. 124, f° 82.)

Patriarhul Nectarie a cercetat și el Moldova pe la jumătatea secolului al XVII-lea ¹⁾.

N'avem, în fotografiile și copiile aduse de d-l Beza ²⁾, nimic cu privire la relațiile mai vechi între Biserica Ierusalimului și Domnii țerilor noastre. Totuși, pe lângă cartea închinată de Matei din Pogoniana dela Sf. Sava (1599), de darul Marii Bănese Cătălina, al cării soț nu e ușor de găsit în veacul al XVII-lea, vedem pe Lupu Vornicul moldovenesc, viitorul Vasile-Vodă, dăruind Patriarhiei un frumos manuscris grecesc, care arată însă o altă școală de caligrafie și miniatură decât cele dela noi, și pe Matei Basarab câștigându-și mulțămiri pentru o altă carte de acelaș fel, în care se simte influența folclorului artistic românesc.

Cea dintâiu scrisoare din cele copiate pentru d. Beza e dela Șerban Cantacuzino, într'un moment când Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului eră sfătuitorul și îndreptătorul Mitropoliților noștri și apărătorul ortodoxiei ardelene contra Iesuiților propagandiști și făcea din tipografia domnească de la Iași instrumentul unei întregi propagande teologice și istorice pentru afirmarea dreptei credinți răsăritene. Dar ea e adresată Patriarhului ecumenic.

Șerban-Vodă comunică Patriarhiei, amintind suferințele din care Dumnezeu l-a ajutat să iasă, zidirea mănăstirii celei noi

¹⁾ Prefața la Psaltirea în versuri a Mitropolitului Moldovei Dosoftei.

²⁾ Pentru partea decorativă se vor analiza în « Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice », 1932.

a Cotrocenilor. Din actul de ctitorie s'a copiat numai o parte: îl cunoaşteam, de altfel, în forma românească, întreg din publicaţia asupra Cotrocenilor a lui Gh. M. Ionescu.

Se ştie că Doamna Elina Cantacuzino, întovărăşită de fiul ei Mihail, a făcut drumul la Ierusalim şi la Muntele Sinai: am găsit undeva, pe lângă menţiunea din Papadopulos Kerameus, semnalarea unei icoane în legătură cu acest pompos pelerinagiu, care a adus ostaşi munteni până la Sfântul Mormânt.

Dosoftei a stat, cum se ştie, o bună parte din viaţa sa la noi, trecând dela Bucureşti la Iaşi ¹⁾.

Se ştie că urmaşul lui, Hrisant Notara, o lumină a ştiinţii răsăritene, a fost întrebuinţat, când eră arhimandrit, la negocierile păcii ruso-turce în 1711 şi că a fost patronul şcolilor moldoveneşti ²⁾. Se ţinea şi cu cărţi de deslegare, scrise româneşte şi iscălite numai greceşte ³⁾.

II

În ce priveşte scrisorile *reale*, avem întâiu aceea, cunoscută, pe care învăţatul Patriarh Dosoftei o adresează la 13 Decembrie 1679 din « Ungrovlahia », în a patra călătorie, Spătarului Nicolae Milescu, care făcuse Sfântului Mormânt darul unui foarte preţios Evangheliariu, cu măiestre împodobiri de artă.

E o plângere pentru că fiul plecat nu-şi mai aduce aminte nici de tată, nici de patria dela care a avut tot binele. Exemple se aduc din antichitate pentru datoria faţă de aceia între cari s'a învrednicit cineva a trăi, şi numele lui Dimitrie din Faler, în legătură cu Atenienii, e pus alături de al lui Xenofont şi al lui Aristotele, citaţi pentru a vădi o largă informaţie în scripturile profane. Cel ce a mers, pe urmele lui Alexandru-cel-Mare,

¹⁾ La 3 Iunie 1692 în Bucureşti (Iorga, *Studii şi documente*, XII, p. 3, No. III); la 11 Noembrie din acelaş an la Iaşi (*ibid.*, p. 4, No. 2); în Ianuarie şi Martie 1698 la Bucureşti (*ibid.*, p. 8, n-le XIII—XIV).

²⁾ Eră la Târgovişte în Noembrie 1713 (*ibid.*, p. 18, No. XXIII), la Bucureşti în Iunie 1717; « în Ţara-Românească » la 4 Iulie 1719 (*ibid.*, p. 20, n-le XXVII, XXIX).

³⁾ *Ibid.*, pp. 287—288, No. XVIII.

până la « Sciți » și Bactri, ar trebui să scrie ce a văzut pe acolo : « câte neamuri, adecă, se află pe cale, și de ce limbi se folosesc, și cum se închină lui Dumnezeu, și câte poște sunt dela cetatea împărătească la Ocean și în China, și care sunt popoarele acelor locuri, care, și dacă se află în Atlasul geografic, dar trebuie spuse pentru distracție; chiar dacă se par comune, spune-le, pentrucă mai de credință decât urechile, ochii sunt ».

Milescu a împlinit această dorință și notele lui de drum sunt la baza scrierii lui Hrisant Notara, nepotul lui Dosoftei, *Κιτάια δουλεύουσα*.

Δοσίθεος ἑλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱεροσολήμ και πάσης Παλαιστίνης τῷ τιμιωτάτῳ και λογιωτάτῳ ἄρχοντι Σπαθάρη κυρίῳ κυρίῳ Νικολάῳ, χάριν ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς πρὸς ἔργα σωτηριώδη.

Τὸν Φαληρέα φασὶ Δημήτριον, μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς Αἴγυπτον φυγὴν δεξιωθέντα ἱκανῶς παρὰ τοῦ Πτολεμαίου, πέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις δωρεάς, μεγαλοψυχίαν ἅμα και φιλαδελφίαν ἐπιδεικνύμενον, αὐτὸς δ' ἀποδημήσας ἡμῶν, οὐδὲ χάριτην μικρὰν πέμψαι ἠνέσχον· καίτοι Δημήτριος μὲν παρ' Ἀθηναίων ἵνα μὴ ἀποθάνῃ πέφυγεν, αὐτὸς δὲ παρ' ἡμῶν πολλοῖς προτηρηήμασιν ἐφοδιασθεὶς ἐξεδήμησας και ἐπεδήμησας, τῆς ἡμετέρας και φιλοστοργίας και φιλίας γῆν ἀπαρνούμενος και τοὺς γονέας τῆ λήθη παρέδωκας, τοῦτα ποιοῖς, οὐκ ἀγαθὸν σοι τὸ ἔργον, Ζήνων γὰρ και Κλεάνθης, οἱ στωϊκοί, καίτοι Ἀθήνησι φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, ἵνα μὴ δόξωσι ταῖς Ἀθήναις ἀδικεῖν, καίτοι γε Διὸς και Ἡφαίστου ἐχόμενοι, τοῖς μὴ οὔσι θεοῖς· αὐτὸς δὲ χριστιανὸς ὢν, ᾧ ἀθέμιτον τὸ ὀψοσοῦν ἀδικεῖν, πῶς τῆς πατρίδος και μάλιστα τοιαύτης οὔσης καταφρονῶν οὐκ αἰσχύνει; εἶδ' ὅτι ἡμεῖς πτωχοῖ, ὑμεῖς πλουτοίτε, ἀρκετὴ ἀπόκρισις: Ἀριστοτέλης ἀριστᾷ ὅταν δοκῇ Φιλίππῳ, Διογένῃς, ὅταν διογένει, μήτε πραγματείας, μήτε ἄρχοντος, μήτε ἡγεμόνος τὴν συνήθη διαίταν περισπῶντος. Ἡ ἴσως τοῦ τόσοι οὕτως ἔδοξεν ἵνα κατὰ τ' Ἐπίκουρον λάθῃς βιώσας, ἀλλ', ὦ τέκνον, πῶς λανθάνει δύναμι οἰοῦ τὸ βιοῦν; Ἐγνωσάν σε γὰρ τοιαῦτα βαρβάρων ἔθνη πρῆσβεύοντα, Σκύθαι τε και Βακτροῖοι παρελάσαντα και ἐπέκεινα τῶν τοῦ Μακεδῶνος ὀρίων ἀποδοδημηκότα (ἵνα ἡ Λακεδαίμων μείζονα φρονῇ Μακεδόνων, ὡς τούτων πρόσκαιρος ἢ ἀρχή, ἐκείνης δὲ ἀθάνατος ἢ ἡγεμονία) και ὑπὸ Κυθᾶς φιλοξενηθέντα, και δὴ ἐν ἀνταῖς εὐσεβείας κατασκηνούμενον, και πῶς ἀδικεῖ τὴν τύχην, ἐπελάβου ἐπικουρίου ἀποφθέγγματος: λάθῃς βιώσας. Δεῖ γοῦν σε και τῆ πατρίδι πρόσφορον ἀποδοῦναι τὸ χρέος, και τῷ πατρὶ ἐμοί, δηλῶν συνεχῶς τὰ κατὰ σέ, και τὰ περὶ σέ. Εἰ δὲ και Πανσανίας ἐπαινεῖται τὴν τῆς Ἑλλάδος συγγραψάμενος περιήγησιν, πόσω μᾶλλον ἔσται σου εἰς μνημόσυνον ἄν

τὴν πρὸς Καθόαν περιήγησιν ἐξηκριβωμένως συγγράφας πέμψης ἡμῖν; Πόσα δηλονότι ἔθνη κεῖται παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ τίσι διαλέκτοις χρῆται, καὶ πῶς τῷ θεῷ λατρεύει καὶ ποσταῖοι ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως εἰς τὸν ὠκεανὸν ἀπέρχονται, καὶ εἰς Σίνας, καὶ τί τὰ ἔθνη ἐκείνων τῶν τόπων, ἅτινα, εἰ καὶ ἐν τῷ γεωγραφικῷ ἄτλαντι κεῖνται, ἀλλὰ ῥητέον πρὸς τέρωιν κἄν θὰ δοκοῦνται κοινὰ, δὸς δ' εἰπεῖν, ὅτι καὶ πιστότεροι τῶν ὧτων οἱ ὀφθαλμοί. Μιμήθητι Θεοκυδίδην περὶ τὴν Σκαμπτήν λεγομένην ἕλην ἐν Θράκη συγγράφοντα, τὰ γε νῦν αὐτοῦ εὐρισκόμενα, καὶ Ξενοφῶντα, καὶ ἄλλους, ἵνα ἡ πατρις εὐχομένη μνημονεύῃ σου, καὶ ἡμεῖς δεώμεθα τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ σωτηρίας σου, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ παρ' ἡμῶν εὐχὴ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις εἶη μετὰ σοῦ.

Ἐκ τῆς Ὀδγκροβλαχίας,
 Τῆ δ' ἡμῶν ἀποδημία ἀρχοῦσ', Δεκεμβρίου ἰγ' ¹).

(Ms. 233, f° 94 V^o.)

III

Pentru Domnia binefăcătoare a lui Brâncoveanu ni se dă numai prefața, închinată lui Constantin-Vodă, din « Retorica » Patriarhului Gherasim de Alexandria. Pomenindu-i de șederea în țară a lui Dionisie, fost Patriarh de Constantinopol, Gherasim cere ca lucrarea, al cării manuscript îl înaintează, să fie tipărită, ceia ce nu s'a făcut.

Τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρόλογος εἰς τὸ ὄπερ ἐξέθετο ῥητορικὸν βιβλίον.

Γεράσιμος, ἐλέω Θεοῦ πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Αἰγύπτου.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, ὑψηλοτάτῳ τε καὶ ἐκλαμπροτάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Ὀδγκροβλαχίας, κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Μπασαράμπα Βοεβόδα, νῖϙ κατὰ πνεῦμα ποθεινοτάτῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάριν καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν ἀποστολικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχὴν.

Ἐπειδὴ καὶ οὐχὶ μόνον δι' ἀκοῆς καὶ φήμης, ἀλλὰ καὶ αὐτοπρὶ νὰ γνωρίσαμεν τὸν ἔνθεον ζῆλον ὁποῦ ἡ εὐσεβεστάτη σου Ἐκλαμπρότης, ὑψηλότατε ἡγεμόν, ἔχει εἰς τὴν ὑπέρφωτον πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν ὁποῦ μὲ πολυειδεῖς τρόπους γυρεύεις νὰ τὴν συστήρης, καὶ αὐτὸ ποτὲ νὰ μὴ χωρίσης ἀπὸ τὰ ἀγαπητὰ σου σηνώματα, διὰ τοῦτο ἐσυλλογίσθημεν διὰ τὸ μέγα καὶ θειοχαρίτατον ἀξίωμα

¹) In parte, cu lipsuri, și în Ț. Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire*, III, p. XXXV. V. și P. P. Panaitescu, *Nicolas Spathar Milesco*, în « Mélanges de l'École roumaine en France », 1925, partea I, p. 130 și urm.

τῆς Πατριαρχείας, ὅπου πλουσίῳ ἔλεει ὁ ἐν ἁγίοις δοξολογούμενος Θεὸς μᾶς ἐχάρησεν εἰς τὸν ἀγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας Θρόνον στέφος τίμιον νὰ συμπλέξωμεν τὸ παρὸν τῆς εἰς ψυχῶν σωτηρίαν ὁδηγίας βιβλίον ὁητορηκόν, καὶ νὰ στεφανώσωμεν τὴν μακαρίαν σου ψυχὴν, εἰς τὸ ὅποιον διὰ κλῆμα ἀμάραντον εὐρόηκαμεν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν, ἔχοντα βότρον πέπυρον αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς διὰ μαργαρίτας καὶ διανυγεῖς λίθους τὰς ἁγίας πληγὰς εἰς τὴν ἀμίαντον καὶ καθαρωτάτην αὐτοῦ σάρκα, καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην λαμπρότητα τὰς ἐκχύσεις τῶν παναχράντων αἱμάτων τοῦ ὅλου σώματος. Δέξαι λοιπὸν τὸ ἅγιον στέφος τοῦτο καὶ μὴ ἀμελήσης νὰ παραστένῃσαι εἰς τὸν ἅπαντα κόσμον τοιοῦτως ὠραῖσμένος καὶ λελαμπρισμένος· ἡ δὲ παράστασις μεμιγμένη μὲ καὶ ἄλλο πλῆθος ἀρετῶν, ὅπου εἰς ἐδικὴν σου κοσμιότητα φέρνεις, εἶναι καὶ αὕτη ἡ ὀλοπθῆτός σου θέλησις εἰς τὴν τυπογραφίαν τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ τὸ ὄφελος ἀντάμα μὲ τὴν φήμην τοῦ εὐσεβεστάτου σου ὀνόματος εἰς τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Καὶ μάλιστα ὅπου συμπροθυμεντὴν ἔχεις τὸν Παναγιώτατον καὶ Λογιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην πρώην Κωνσταντινουπόλεως, κύριον Διονύσιον, τὸν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι περιπόθητον ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν. Καὶ γὰρ ἡ αὐτοῦ Παναγιότης, παρακινουμένη ἀπὸ τὴν μεγάλην καὶ ἄπειρον ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὰ ἡγαπημένα τοῦ Χριστοῦ τέκνα, διὰ τὸ ἐκείνων ψυχοφελές, ὅπως διόλου τὴν τυπογραφίαν ταύτην ἐπισπεύδει νὰ γένη, καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἡμᾶς μέντοι παρῶτινε νὰ τὸ τελειώσωμεν, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο τὴν Ἐκλαμπρότητά Σου εἰς τὸ νὰ τυπωθῇ μεσιτεύει, τοῦτον τὸν σκοπὸν ἔχων νὰ βάλλῃ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἔργον εἰς ἐκεῖνο τὸ ταμεῖον ὅπου ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας τὰς θεϊκὰς τὸν πράξεις ἐπεπόρευσε, διὰ νὰ χαίρεται εἰς τὰς οὐρανικὰς ἀναπαύσεις μὲ τοιοῦτον ἀθάνατον πλουτισμόν. Καὶ οἱ δύο λοιπὸν, ὡς ἐν Χριστῷ πατέρες τῆς Ἐκλαμπρότητός σου ἐρασμιώτατοι, μὲ τὰ ἀδιάλυτα τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας δεσμάτα περικυκλώνοντές σε, εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν ταύτην παρακινουῦμεν, καὶ οὐχὶ μόνον εἰς ταύτην, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ὅπου προχείρως θέλουσι μᾶς ἔλθῃ. Ἐπειδὴ γνωρίζομεν τὸν ἐκ καρδίας πόθον ὅπου ἔχεις εἰς τὸ νὰ τελειώνης ὅλα τὰ θεῖα θελήματα, διὰ τὰ ὅποια θέλεις ἀξιωθῆναι νὰ ἀκούσης ἀπὸ τοῦ χρυσαυγοῦς στόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ λαμπρᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ, τό: εὖ, δοῦλε, ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα εἶ πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου, ἐκεῖ συναγαλλόμενος πᾶσι τοῖς δικαίοις, νὰ δοξάζῃς καὶ νὰ ὑμνολογῇς τὸ ὑπερῶνυτον ὄνομα τῆς τριωποστάτου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, ἀμήν.

(Ms. 287, f° 28—9.)

IV

Se dă forma grecească a privilegiului de stavropighie acordat fundațiunii domnești dela Hurezi de Patriarhul Calinic

al Constantinoplei, în Februarie 1702. Traducerea românească am dat-o de mult, în *Hârtii din arhiva mănăstirii Hurezului* (« Studii și documente », XIV, București, 1907), p. 5 și urm. (v. și *ibid.*, p. IX și nota 1).

† Καλλίνικος ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης κ. τ. λ.

Ἀγάπην περὶ τὰ τοῦ Θεοῦ σκηνώματα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἐνεργουμένην διὰ παντός ἔχουσιν ἐν Θεῷ συνεργοῦντι ὅσοι φιλευσεβεῖς καὶ φιλόχριστοι. Δι' ὃ καὶ ὡς τῷ θείῳ ἔρωτι τετρωμένοι, μεθ' ὄσης προθυμίας καὶ διεγρηγομένης ψυχῆς, τὸν πρὸς τὰ θεῖα καὶ ἱερά καταγώγια καὶ δι' αὐτῶν πρὸς Θεὸν ἔνθεον πόθον αὐτῶν παριστάνοντες ἀμφιπνεῖν, αὐτὰ κατατείνοντες φιλοτίμως, οἱ μὲν ἐκ βάθρων ἀνεγείροντες καὶ ἀφοσιοῦντες θεῖα τεμένη Θεῷ εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ ὑμνολογίαν ἀένναον, οἱ δὲ διαμονὴν τοῖς ὑπάρχουσι καὶ σύστασιν ποικιλοτρόπως διαπραττεσθαι σπεύδοντες. Ἄνθ' ὧν καὶ μείζονά τινα τοῖς αὐτοῖς δύναμιν περιποιήσασθαι προθυμούμενοι, δι' ἧς ἂν ἔχωσιν ἐν μονιμότητι διαμένειν καὶ ἀπαράθραυστα διασώζεσθαι, τὰ γὰρ ὅπως οὐν ὑφειμένα τοῖς ὑπερέχουσι καὶ δυνατοῖς ἀνορθούμενα καὶ ἐπιβρόνύμενα στερεοῦσθαι καὶ ἀπερικλόνητα πέφυκε σώζεσθαι, τῇ πατριαρχικῇ προστρέχουσι περιοπῆ καὶ διὰ τῆς κατ' αὐτὴν ἀντιλήψεως ἐπιεικῶς κατοχυροῦσι τὰ ἱερά τοῦ Θεοῦ καταγώγια τοῖς πατριαρχικοῖς προνομίοις τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ, φημί, θρόνου ἐνδυναμοῦντες, ἧτις καὶ κατὰ δίκαιον ὄντως τρόπον καὶ λίαν ἔνθεσμον ἀντιποιεῖσθαι τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοῦ συντελουμένων κατορθωμάτων, ἅτινα τῆς πατριαρχικῆς ὀνομασίας καὶ σταυροπηγιακῆς ἀξιοθέντα χάριτος πάσης καὶ παντοίας ἐπιηρείας ἀπαλλάττοντ' ἂν. Κωλύονται γὰρ τὰ δυσχερῶς τισὶν ἀντιπίπτοντα τῇ ἐπικρατείᾳ τοῦ μείζονος καὶ δυναμένου διεκδικεῖν καὶ ἀμύνησθαι ὅποια τις ὑπάρχει ἢ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου πρόνοια καὶ ἐπίσκεψις, καλῶς καὶ ἐσκεμμένως ἐν ἀκριβείας λόγοις τῆς κανονικῆς ταύτης ἀδείας τε καὶ ἀξίας ἀνέκαθεν τῇ πατριαρχικῇ μεγαλειότητι πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἐπιβραβευσθείσης εἰς τὸ καθιστᾶν ἀπανταχοῦ σταυροπήγια καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῖς χρήζουσι τῶν σεβασμίων ραῶν χαρίζεσθαι, δι' ἧς τὸ ἀσφαλὲς καὶ μόνιμον ἀπολαμβάνοντα τὰ τῶν ἀρετῶν εὐαγῆ καταγώγια μέχρι τερμάτων αἰῶνων τῷ χρήματι τῆς ἀρετῆς ἀδιαπτῶτως συνεπεκτείνεται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ ἐπὶ πάντων ἐπὶ συνέσει καὶ εὐσταθίᾳ καὶ τῇ κατὰ τὴν ζωὴν ἀκριβείᾳ μεμαρτυρημένος διαφέρειν πολλοῖς τε ἄλλοις καὶ καλοῖς τοῖς προτεροῦσιν καὶ ἐμφύτῳ καλοκαγαθίᾳ κατηγλαῖσμένος ἐκλαμπρότατος καὶ θεοσεβέστατος αὐθέντης καὶ ἡγεμῶν μεγαλοπρεπέστατος κύριος κύριος Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Βασαράβας Βοεβόδας πάσης Οὐγγροβλαχίας, υἱὸς κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸς καὶ περιπόθητος τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ζήλω θείῳ κινούμενος, οἷα εὐλαβῆς ἄγαν περὶ τὰ θεῖα καὶ τῆς κατὰ Θεὸν προμηθείας ἀκαταπαύστως ἐχόμενος, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἀπανταχοῦ θεοφιλῆ αὐτοῦ τῶν κατορθωμάτων φιλεργήματα, ἐκ βάθρων ἐδείματο ἱερόν καὶ σεβασμῖον μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τῶν

ἀγίων μεγάλων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Χουρτζι ἐπικεκλημένον, κατὰ τὸ κλίμα τῆς Βούλτσας ἐν Βλαχία κείμενον, ἔχον καὶ παρακλήσιον ἐν αὐτῷ εἰς ὄνομα τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, ἔξωθεν δὲ καὶ κοιμητήριον ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς αὐτῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐν δὲ τοῖς πέριξ καὶ σκήτας, μίαν εἰς ὄνομα τῆς γεννήσεως τοῦ Προδρομοῦ, ἑτέραν δὲ τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ τρίτην τοῦ ἀγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχidiaκόνου Στεφάνου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετόχειον ἐν τάξει μονηδρίου ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου σεμννόμενον, Πολ[ο]βράτ[σ]ι ἐπικαλούμενον, καλῶς τε καὶ ἀνελλιπῶς ἠυτρέπισεν αὐτὸ καί, ἱεροῖς καλλωπισμοῖς καλλωπίσας, δαπάνας οὐ σμικρὰς ἐξ ἰδίων χρημάτων ἀπρητίσατο καὶ κτήτωρ ἐγένετο εἰς δόξαν Θεοῦ ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας καὶ εἰς μνημόσυνον αἰώνιον αὐτοῦ καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, κτήματά τε προσηλώσας αὐτῷ κινήτὰ καὶ ἀκίνητα, ὅσαπερ ἀναγκαῖα τυγχάνουσιν πρὸς σύστασιν τῶν ἱερῶν καταγωγίων, καὶ κνβέρνησιν διαρκεῖ τῶν συνασκουμένων ἐν [αὐ]στοῖς πατέρων, καὶ πάντα καταρτίσας ὅσα συντελεῖ πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἀπάρτιωσιν τῶν ἐκ θεμελίων νεουργουμένων θείων ναῶν, τέως ἐφρόντισε κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν καὶ φρόνημον οἰκονόμον προνοηθῆναι καὶ τῆς στερεώσεως καὶ εἰς τέλος αὐτοῦ διαμονῆς, κρίνας ὑποτάξαι αὐτὸ τῇ πατριαρχικῇ ἐξουσίᾳ καὶ συγκαταλέξασθαι τοῖς πατριαρχικοῖς σταυροπηγίοις κὰν τεῦθεν ἡμᾶς ἐπιβραβεῖσαι αὐτῷ δι' ἡμετέρον πατριαρχικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος τὴν σταυροπηγιακὴν κλήσιν καὶ ἐλευθερίαν ἐπὶ κρείττονι ἀσφαλείᾳ καὶ μονιμότητι.

Τούτου χάριν τὴν αἴτησιν τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι, ὡς πρὸς ἀγαθὸν καὶ θεάρεστον ἀφορῶσαν σκοπόν, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, κατὰ τὸ προνόμιον τῆς πατριαρχικῆς μεγαλειότητος, συνάμα τοῖς περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ ὑπερετίμοις, τοῖς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς ἡμῖν ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, ἵνα τὸ διαληφθὲν κατὰ τὸ κλίμα τῆς Βούλτσας ἐν Βλαχία ἱερὸν μοναστήριον, τὸ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀγίων μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Χουρτζι ἐπικεκλημένον, σὺν πᾶσι τοῖς ἀφιερώμασιν αὐτοῦ, κινήτοις τε καὶ ἀκινήτοις κτήμασι, καὶ ταῖς εἰρημένοις, δηλαδὴ τῷ τε παρεκκλησίῳ αὐτοῦ καὶ τῷ κοιμητηρίῳ καὶ ταῖς σκήταις καὶ δὴ καὶ τῷ ἐν τάξει μονηδρίου μετοχείῳ αὐτοῦ, Πολ[ο]βράτ[σ]ι ἐπονομαζομένῳ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μέχρι τῆς τοῦ κόσμου συντελείας ὑπάρχη καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γνωσκῆται πατριαρχικὸν σταυροπηγιακόν, συνταττόμενον καὶ συναριθμούμενον τῆς πατριαρχικοῖς σταυροπηγίοις, καίτοι ἐλεύθερον, ἀδούλωτον, ἀσύδοτον, ἀκαταπάτητον, ἀκαταζήτητον, καὶ ἀνενόχλητον καὶ ἀνεπηρέαστον παρὰ παντὸς καὶ παντοῖου προσώπου, ἐκκλησιαστικοῦ τε κοσμικοῦ, μνημονενομένον ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὡς νενομίσται, καὶ μηδενὸς ποτε τῶν ἀπάντων ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν, ἀρχοντος ἢ ἀρχομένου, μήτε τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, κατ' οὐδένα τρόπον καὶ κατ' οὐδεμίαν πρόφασιν ἔχοντος ἀδειαν κατεπεμβαίνειν τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου καὶ καταβαρύνειν τοὺς

συνασκουμένους ἐν αὐτῷ πατέρας καὶ παρενοχλεῖν, ταράττειν τε καὶ καταπατεῖν τὴν ἐλευθερίαν τούτου, ἀλλὰ διαμένοντος ἐλευθέρου καὶ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλοντος παρέχειν, εἰμὴ μόνον τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κυρίου ὀκάδας τριάκοντα κατ' ἔτος εἰς σημεῖον τῆς ὑποταγῆς, κατὰ τὴν τάξιν τῶν σταυροπηγίων. Ὡσαύτως καὶ οἱ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι πατέρες διάγωσιν ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἀνέσει, ἀπηλλαγμένοι πάσης καταδυναστείας καὶ δουλείας παρὰ παντός, καὶ παντοῖου προσώπου, συζῶντες εἰρηρικῶς καὶ φιλαδέλφως ἐν οἰσιότητι καὶ σεμνοπρεπεῖᾳ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς μοναδικῆς πολιτείας, ἐν τε τῇ ἐκλογῇ τοῦ σφῶν καθηγουμένου ἐκλέγοντες καὶ καθιστῶντες τὸν ἄξιον ἀναφανέντα διὰ γνώμης καὶ ἐπικρίσεως τοῦ ἐκλαμπροτάτου κτήτορος αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀπογόνων τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος. Ὅταν δὲ χρεῖα χειροτονίας ἐν αὐτοῖς γένηται, ἔχωσιν ἄδειαν προσκαλεῖν ὃν ἂν ἐθέλωσιν ἀρχιερέα ἐπὶ τὸ λειτουργεῖν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ διὰ τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως καὶ τὰς χειροτονίας αὐτῶν ἐκτελεῖν ἀναντιρρόγητος καὶ ἀνεμποδίτως. Ὅς δ' ἂν ὀνέποτε καταλύειν ἐπιχειρήσει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου καὶ καταφρονήσει τῆς πατριαρχικῆς ταύτης φιλοτιμίας καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως τὰ ἄναντι διανοηθῆναι ποιήσῃ καὶ ἐπηρεάξῃ τὸ μοναστήριον αὐτὸ καὶ ζητήσῃ λαβεῖν τι ἐξ αὐτοῦ πλεοναστικῶς, ὁποῖας ἂν εἴη τάξεως, ἀφωρισμένος ὑπάρχῃ ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ κατηγορούμενος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλλυτος μετὰ θάνατον αἰωνίως, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ προκοπήν οὐ μὴ ἴδοι πώποτε ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ αὐτῷ σταυροπηγιακῷ μοναστηρίῳ.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψβ' Ϟ, μηνὶ Φεβρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος ι'.

(Ms. 276, f° 163—4.)

V

Si un poet grec, Teodosie, care scrie o bucată de versuri în 1702, face o călduroasă laudă Brâncoveanului pentru redeschiderea prin Academia din București a studiilor elenice:

Ἐγκώμιον πρὸς μέδοντα τῆς Βλαχίας.

«Ὁ πατὴρ μου ἀπὸ ἄρι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζωμαι» φησὶ πον τῶν ἱερῶν λόγων ὁ σωτήριος Λόγος, οὐκ ἄλλον του ἔνεκα, ἀλλ' ἵνα ἡμῖν δείξῃ ὅτι ἀδιαλείπτως ἡμῶν κήδεται, εἴτε πλάσμα οἰκεῖον αὐτοῦ ὄντων. Διὸ τοῖς μὲν πάλαι, τῇ ἱερᾷ αὐτοῦ καὶ θεῖᾳ πεπιστευκόσι διδασκαλίᾳ καὶ ὑπ' ἀλόγου μανίας τῶν τότε τυράννων τετυραγνομένοις τὸν μέγαν ἐκείνον καὶ θανμαστὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ἤγγειρε καὶ δι' αὐτοῦ τὴν πολύθεον τῶν Ἑλλήνων μανίαν διέλυσε καὶ τὸν χριστεπώνυμον

λαὸν βασιάνων ἔσωσε καὶ αὐτὰς τὰς ἐσχατίας τῆς οἰκουμένης τὴν εὐσέβειαν διετρῶνυσε. Τὰ νῦν δὲ καὶ ἡμῖν, ὑπὸτε πολλῶν ἐθνῶν πολεμουμένοις καὶ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς ἐστερημένοις ὄμμασιν εὐμενέων ἐπιδῶν, τὴν ὑμετέραν ἤγαγεν Ὑψηλότητα, ὁμῶνυμον οὖσαν καὶ ὁμότροπον ἐκείνου, τῇ τ' ἀρετῇ καὶ τῇ λοιπῇ καλοκαγαθίᾳ (καὶ δηλοῖ τοῦτο αἴτε ὁσημέραι μεγαλοδωρεαὶ τῆς φιλοτίμου αὐτῆς δεξιᾶς καὶ τὸ ἡσίως λίαν ἄγεσθαι καὶ ἰθύνεσθαι καὶ ὡς ἀπὸ πατρὸς φιλοχρίστου μᾶλλον ἢ ἄρχοντος τὸ ὑπὸ χεῖρα διοικεῖσθαι λίαν), ἥτις ἡλίον δίκην ἡμῖν ἐπιλάμψασα καὶ τὰς μικροῦ καταλυθείσας ἡμῶν ἀκαδημίας διὰ τῆς ἀφθόγου καὶ μεγαλοδώρου αὐτῆς δεξιᾶς ὡς τὸ πάλαι ἀνθούσας ἀποδείξασα καὶ τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας ἀφ' ἡμῶν φυγαδεύσασα, τὴν τε πάλαι τοῦ γένους ἡμῶν εὐκλειαν ἀνακτησαμένη διὰ τῆς τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἀκτίνας πόρον ἐξ ἀπορίας ἡμῖν ἐπορήσατο, ὥστε δύνασθαι τοῖς τὰναντία φρονῶσι δι' αὐτῆς συμπλέκεσθαι. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τοῖς φυτοῖς βραβεύων τὴν αὐξῆσιν καὶ τοὺς καρποὺς πεπαίνων (δι' ὧν ἡ ζωὴ ἡμῶν συνέχεται), πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ζωογονεῖ καὶ περιθάλπει, ἡ δ' Ὑμετέρα Ὑψηλότης κἀκείνου πολλῶ τῷ μέτρῳ πλεονεκτεῖ, αἶτε δὴ οὐ μόνον τὸν ἔξω, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔσω περιέπονσα ἄνθρωπον, τῷ τοῖς προσερχομένοις μᾶλλον τοῦ Δαβὶδ προῶν εἶναι καὶ ἐπρόσιτον καὶ ὡς ἄλλος Ἀβραάμ φιλόπτωχον καὶ ἐλεήμονα, πρὸς δὲ καὶ τὸ οὐ μετρίως σπεύδειν ἐπιδιδόναί τὰ φροντιστήρια, δι' ὧν γὰρ, οὐ μόνον ἡ ἀμάθεια ἡμῶν καταλύεται, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἡμῶν εὐσέβεια οὐχ ἤττον ἐνδυναμοῦται, ἤνίκα πολλοὶ τινες τῶν μαθητῶν ἐκ τούτων φοιτῶσι καὶ ἄλλος ἄλλην καταλάβωσι. Ταῦτα μὲν δουλικῶς, χαρίζαιτο δέ σε ἡμῖν, ὃ ἡγεμῶν κράτιστε καὶ θεόδοτε, μᾶλλον δὲ θεόστεπτε, ὃ ὑπὲρ ἡμῶν ἐν φάτῃ ἀνακλιθεὶς καὶ ἐν Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθεὶς Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ τὸν ὑψηλότερον τῆς ἡγεμονίας θρόνον ὀργαίνοντα κατ' ἄμφω, καὶ εἰρηρικῶς ἅμα καὶ καταθυμῶς βιοῦντα, ἐξ βαθῶ γῆρας καὶ λιπαρόν, τὴν τ' ἀρχὴν ἀλήκτως καὶ θεαρέστως διέποντα, μετὰ δὲ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν σὺν τῇ ἐκλαμπροτάτῃ δόμῃ καὶ τοῖς φιλότοις μπειζαδέσι ἀπὸ τῆς κάτω ἡγεμονίας τῆς ἄνω βασιλείας πανοικέσια ἀξιοθῆ, ἀμήν.

Τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος

ταπεινὸς δούλος
Θεοδόσιος.

(Ms. 468, f° 303 V^o—304 V^o.)

Ἐπίγραμμα εἰς φρέαρ
ἐπὶ φρέατος.

Τὸ δ' ὀμβρίμον νάματος ὠρύχθη φρέαρ,
Κωνσταντῖνον μέδοντος Οὐγκροβλαχίας,
τοῦ Βραγκοβάνου, δαπάνας νενευκότος.
ἐκλιπαρήσει Ἰεροῦ Θεοῦ σίδης·
οἷς, Χριστέ τὸ ζῶν ἐν πόλῳ νέμοις πάμα.

τῷ,
αφ' Ἰουλίου κηη.

VI

In acest secol al XVIII-lea, Patriarhul ierosolimitan Partenie scrie din București în Iulie 1723; urmașul lui, Meletie, eră la București în Octomvrie—Noemvrie 1731, ca și în Maiu 1732; un alt Partenie la 1742 și 1746, mergând și până la Craiova și Iași; Efrem, tot acolo, în August 1768; succesorul lui, Avramie, la 14 Fevruarie 1784¹⁾.

O simplă scrisoare de politeță e trimeasă dela Ierusalim lui Grigore Matei Ghica, la 10 Fevruarie 1739, prin hagiul Ioan, care se întoarce de acolo.

(No. V^o.)

Τὰ ὄσα γράμματα ἐδώκαμεν τῷ Χατζῆ Ἰωάννῃ.

Ἐδoσεβoσtατε, ὕψηλoτaτε καὶ μεγαλοπρεπέστaτε αὐθέντa καὶ ἡγεμὼν πάσης Μολδοβλαχίας, κύριε κύριε Ἰωάννη Γρηγοράσκο Γγκίκα Βοεβόδα, κατὰ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον υἱὲ ἀγαπητῆ καὶ περιπόθητε τῆς Ἡμῶν Μειριότητος, τὴν Ὑμετέραν θεοσεβεστάτην Ὑψηλότητα ἀπὸ βαθέων καρδίας εὐχόμενοι εὐλογοῦμεν, μετὰ παντός τοῦ ἐκλάμπρου της παλατίου, δεόμενοι ἐκτενῶς τοῦ ἐν ὑψίστοις ἀγίου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ καὶ περιφρουρῇ τὸ θεοσεβές αὐτῆς ὕψος ἐν ἀκρᾷ ὑγείᾳ, μακροζωίᾳ τε καὶ εἰρηρικῇ καταστάσει ἐπὶ τὸν ἡγεμονικὸν καὶ ὕψηλότατον αὐτῆς θρόνον. Ἄπαξ καὶ δις κατὰ τὸ ἀπαραίτητον ἡμῶν χρέος ἐγράφαμεν τῇ θεοσεβεστάτῃ αὐτῆς Ὑψηλότητι τανῶν δὲ διατρούβοντες ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας καὶ μελετῶντες θειῶ ἐλέει ἀπελθεῖν εἰς τὸν ἀγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν μας θρόνον, κατὰ πάροδον ἔτυχεν χάριν πραγματείας καὶ ὁ τιμιώτατος κύρ [Χατζῆ Ἰωάννης], προσκνητῆς, μετὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἔλευσιν δὲν ἐλείψαμεν καὶ αὐθις νὰ κατασπασθῶμεν νοερώς καὶ ἐξ ὄλης ψυχῆς καὶ καρδίας νὰ εὐχρηθῶμεν τὴν Ὑψηλότητά της, καὶ διὰ ζωσης φωρῆς τῆς αὐτοῦ Τιμιότητος θέλει ἐμφορῶθῇ τὰ καθ' ἡμᾶς πολυώδηνα καὶ βαρύτερα χρέη καὶ τοὺς συνεχεῖς κινδύνους, καὶ μάλιστα τῶρα, ἐν τοιαύτῃ ἀνωμαλίᾳ τῆς κυκλικῆς περιφρεσίας. Τὸν ὅποιον παρακαλοῦμεν νὰ ἔχῃ τὴν ἡγεμονικὴν της περιθάλπιν καὶ καταφυγὴν ὡς τίμιον καὶ πιστότατον δοῦλον τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος καὶ πρόσωπον τῆς Ἡμῶν Μειριότητος, τὸ δὲ θεοσεβές αὐτῆς ὄνομα πάντοτε μνημονεύεται παρρησίᾳ καὶ εἰς τὰς θείας καὶ ἱερᾶς ἀναιμάκτους ἡμῶν μυσταγωγίας, ὑπὲρ ὑγείας, στερεώσεως καὶ εἰρηρικῆς καταστάσεως τῆς Ὑψηλότητός της, παρακαλοῦντες νὰ μὴ

¹⁾ Iorga, *Studii și documente*, XII, p. 22, No. XXXII; p. 34, No. LXIII; p. 35, No. LXIV; p. 42, N-le LXXIX—LXXX, LXXXII, LXXXIV; p. 44, No. LXXXVIII; p. 82, No. CLIII; p. 106, No. CCIV. Silivestru din 1735, dela p. 45, No. LXIV, nu poate fi de Ierusalim. Un antimis grec, din 1733, dela urmașul lui, Paisie (*ibid.*, p. 299, No. IX).

μᾶς ἀπολείπωσι τὰ ἐκλαμπρά της γράμματα καὶ ἡμῖν εἰς τὰ μάλιστα πολυτίμητα. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἢ δὲ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρηστοῦ καὶ ἡ παρὰ τῆς Ἡμῶν Μειριότητος εὐχὴ καὶ εὐλογία εἶη μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος.

αὐτῶν Φεβρουαρίου ἑ' τῆ.

(Ms. 124, f° 101.)

VII

Un șir de scrisori de felicitare de Crăciun din partea Patriarhului ecumenic Nicodim către Alexandru-Vodă Moruzi, ca Domn muntean (Ianuar 1793), către Doamna și către Mitropolitul Filaret n'au decăt un interes retoric¹⁾. Tot așa scrisoarea către noul Mitropolit Dosoftei, datată din 21 Noemvrie 1793: i se îngăduie a face episcop de Argeș pe Iosif, care până atunci eră titular de Sevastia (Sivas). Urmează felicitări către Nicolae Suțu, atotputernicul dragoman.

Θεοσεβεστάτη καὶ ἐκλαμπροτάτη Δόμνα μεγαλοπρεπεστάτη πάσης Οὐγγροβλαχίας.

† Τὴν θεοσεβεστάτην αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα δουλικῶς προσκυνοῦμεν καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἐκλάμπρους αὐτῆς χεῖρας καὶ δεόμεθα κυρίου τοῦ Θεοῦ ὅπως διαφυλάτῃ αὐτὴν ἐν ἀκρα ὑγείᾳ καὶ ἀμεταπτώτῳ εὐδαιμονίᾳ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτεύξεως τῶν καταθυμίων αὐτῆ ἀγαθῶν. Ἐπειδὴ ἐπέστησαν αἱ φαιδραὶ ἑορταὶ τῶν κατὰ σάρκα ἀδρόητως γενεθλίων τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐφθασαν ἤδη αἱ πάνσοπτοι καὶ θεαὶ αὐταὶ ἡμέραι, χρῆος καθήκον ἐκπληροῦντες, οὐ διαλείπομεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμφανισθῶμεν διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν τῇ θεοσεβεστάτῃ αὐτῆς Ἐκλαμπρότητι, αἴροντες χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς αὐτὸν τὸν θεάνθρωπον Κύριον ἡμῶν ὅπως καταξιώσῃ τὴν θεοσεβεστάτην αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα πανηγυρίσαι χαρμολύπῳ καὶ πανεκλάμπρως τὰ θεῖα αὐτοῦ γενέθλια καὶ ἑορτᾶσαι πανευδαιμόνως τὰς ἐνδόξους καὶ λαμπρὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας τῆς ὑπὲρ λόγον καὶ ἔννοιαν κοσμοσωτηρίου Ἐπιφανίας αὐτοῦ. Ἐπιδαφιλεύων αὐτῇ καὶ τὸ νέον ἔτος αἴσιον καὶ πανεύδαιμονα καὶ παρεκτικὸν παντὸς ἀγαθοῦ, στηρίζων ἀστεμφῶς καὶ συντηρῶν ἀδυσσείστως τὸν ὑψηλότατον καὶ εὐμενέστατον ἡμῶν Αὐθέντην ἐπὶ τῆς αὐθεντικῆς καὶ ἡγεμονικῆς αὐτοῦ καθέδρας, σὺν πάσῃ χαρᾷ καὶ εὐδαιμονίᾳ ἀμεταπτώτῳ μέχρι γήρως βαθυτάτον καὶ λιπαροῦ. Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν θεοσεβεστάτην αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα ὁποῦ νὰ ἀναμνησθῇ καὶ ἡμῶν, καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ἐλέους αὐθεντικοῦ, καὶ τὸν υἱὸν μας

¹⁾ V. și articolul meu din *Convorbiri Literare*, 1901, pp. 999—1009, despre Conдика lui Filaret.

ἐλάχιστον αὐτῆς δοῦλον νὰ ἀναδείξῃ τζιράκη της διὰ τῆς θεομῆς της προστασίας καὶ ἰσχυρᾶς διαφενδεύσεως, ὡσὰν ὁποῦ μετὰ Θεὸν ἐλπίζομεν εἰς τὰς πανεκλάμπρους ἡμέρας τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ τῆς Ἐκλαμπρότητός της νὰ ἀξιοθῶμεν κυβερνήσεως καὶ παραμυθίας εἰς τὸ μαρτυρολόγημα μας, καὶ λοιπὸν διὰ τὴν ζωὴν αὐτῆς τὴν πολυχρόνιον καὶ τοῦ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου καὶ τῶν πανεκλάμπρων ὑμῶν βλαστῶν νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀπαραμυθίτους, διὰ νὰ παρακαλοῦμεν ἐκτενέστερον κύριον τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑγείας αὐτῆς καὶ ἀμεταπτώτου εὐδαιμονίας, ἧς καὶ τὰ ἔτη εἶψαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

Εὐσεβεστάτε, ὑψηλότατε καὶ εὐμενέστατε Αὐθέντα καὶ ἡγεμῶν μεγαλοπρεπέστατε πάσης Οὐγγροβλαχίας, νιὲ ἐν Χρῶ τῷ Θεῷ ἡμῖν λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε, κύριε, κύριε Ἰωάννη Ἀλέξανδρε Κωνσταντίνου Μουρούζη Βοεβόδα, τὴν θεοφροσύνην αὐτῆς Ὑψηλότητα ὅλη τῆ ψυχῇ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν. Πανέκλαμπρον αὐθεντικὴν αὐτῆς ἐπιστολὴν κατ' αὐτὰς τὰς δεσποτικὰς ἐνιαυσίους θείας ἐορτὰς ἀσμένως ἐλάβομεν, διπλὴν τὴν πνευματικὴν εὐφροσύνην ἀρυσάμενοι, ὡς εὐαγγελισθέντες δι' αὐτῆς τὴν μυριοπόθητον ἡμῖν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν, εἶδομεν δὲ ἐν αὐτῇ ὅσα ἡμῖν ἐπισημειῶ ἀθθεντικῶς, καὶ ἀπίρως ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας τῷ θεοφροσύνῳ αὐτῆς Ὑψι διὰ τὴν ἣν διατηρεῖ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν θεομὴν αὐτῆς προστασίαν, ἐνθεντο καὶ ἡ ἐξ ὕψους θεία πρόνοια καταστέφει αὐτὴν καὶ ἐπιβραβεύει τὰς ἀντιμισθίας προσηκόντως τε καὶ πάνν ταχέως. Καὶ γὰρ, ὅπως ποθοῦμεν καὶ ἀδιαλείπτως καθικετούμεν τὸν ὕψιστον Θεόν, τοῦτο κατ' αὐτὰς τὰς σεβασμίους θείας ἐορτὰς ἀξιώθημεν ἰδεῖν καὶ πληροφορηθῆναι τὴν ἐνίδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸ πανέκλαμπρον αὐθεντικὸν τῆς Οὐγγροβλαχίας θρόνον, καί, ἀπίρως χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης πνευματικῆς ἐμφορηθέντες, ἐκλιπαροῦμεν τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν ὅπως εὐλογοῖ τὴν πανέκλαμπρον ταύτην ἐνίδρυσιν αὐτῆς ἐν τῷ ἡγεμονικῷ αὐτῆς αὐθεντικῷ Θρόνῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας καὶ στερεοῦ ἀδιάσειστον καὶ ἀκλόνητον μέχρι γῆρας βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ, διατηρῶν ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου καὶ περιέπων ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ πρὸς καταρτισμὸν τῆς θεοδωρήτου αὐτῆς αὐθεντικῆς ταύτης τζάρας καὶ βοήθειαν τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας καὶ ἡμέτερον σεμνολόγημα. Παρακαλοῦμεν δὲ τὸ θεοφροσύνην αὐτῆς Ὑψος ὅπως μὴ διαλίπη γράφομεν ἡμῖν συνεχῶς καὶ δηλοποιούσα τὴν πολυέραστον ἡμῖν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν, ἧς τὰ τρισόλβια ἔτη εἶψαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

† Ἱερώτατε Μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας ἐπέχων καὶ τὸν τόπον Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέριτε καὶ ἔξαρχε πλαγιῶν, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φιλάρετε, χάρις εἴη σοὶ καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὸ ἀπὸ ἐ' τοῦ παρελθόντος μαρτίου γεγραμμένον καὶ ἀποσταλὲν ἡμῖν ἀδελφικὸν αὐτῆς ποθητὸν γράμμα ἀσμένως πρὸ μικροῦ ἐκομισάμεθα, δι' οὗ εὐαγγελισθέντες τὴν ἐφετην ἡμῖν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν, ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν. Εἶδομεν δὲ

ἐπομένως ὅσα ἐν αὐτῷ περιγράφει, συγκαίρουσα ἡμῖν ἀδελφικῶς περὶ τῶν ἐνεστηκυῶν θείων νηστειῶν καὶ τῶν ἐφεξῆς σεβασμῶν καὶ κοσμοσωτηρίων ἀγίων ἑορτῶν καὶ χάριτας ὁμολογήσαμεν αὐτῇ κατὰ τὸ εἶκός. Ἐγκαιρον δὲ ἡγησάμενοι ἀμείψασθαι αὐτῇ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν, γράφοντες ἀνταποκρινόμεθα καὶ ἀντισυγκαίροντες αὐτῇ ἐπευχόμεθα κυρίῳ τῷ Θεῷ ὅπως καταξιώσῃ τὴν αὐτῆς Ἱερότητα διανύσαι καὶ τὸ λοιπὸν στάδιον τῆς ἀνώμου νηστείας ὁσίως καὶ θεαρέτως, προσκυνῆσαι τε θεοφιλῶς τὰ σεπτὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν φρικτὰ καὶ ἐκούσια καὶ κοσμοσωτήρια πάθη καὶ πανηγυρῆσας λαμπρῶς καὶ γηθοσίμως τὴν τροπαιοφόρων θείαν αὐτοῦ τριήμερον ἔγερσιν καὶ τὰς λοιπὰς δεσποτικὰς αὐτοῦ ἑορτὰς μεθ' ὑγείας ἄκρας καὶ πάσης πνευματικῆς εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως ὡς ἐφέτως, οὕτω καὶ εἰς ἄλλα παμπληθῆ ἔτη μετ' ἐπιτεύξεως τῶν σωτηριωδῶν ἀγαθῶν. Οἶδε καλῶς ἡ φίλη ἡμῖν αὐτῆς Ἱερότης ὅτι, τὴν ἀπ' ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους κλίσιν καὶ ἀγάπην ἀδελφικὴν μεμνημένοι, σῶζομεν ἀπαράτρεπτον καὶ μᾶλλον ἰδιαζόντες ἐπανξανομένην, καὶ οὔτε ὁ χρόνος, οὔτε ὁ καιρὸς, οὔτε ἡ διάστασις τοῦ τόπου δύνανται ἀποσβέσαι. Δι' ὃ μὴ διαλίπτοι γράφουσα ἡμῖν συνεχῶς καὶ χαροποιούσα τῇ δηλώσει τῆς ἐφετῆς ἡμῶν ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγείας, ἣν χαρίζοιτο αὐτῇ παρ' ὄλον τὸν βίον ὁ Κύριος, οὗ ἡ χάρις εἴη μετ' αὐτῆς.

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Οὐγκροβλαχίας, ἐπέχον καὶ τὸν τόπον Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέριπτε καὶ ἔξαρχε πλαγηνῶν, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργὴ τῆς ἡμῶν Μετιότητος κύριε Δοσίθεε, χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Τὸ ἐμπειρικλειόμενον πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς πιττάκιον ἀνὰ χεῖρας λαβόντες, ἀνεγνωμεν καὶ ἔγνωμεν τὰ ἐν αὐτῷ ὁσίως καὶ θεαρέτως γράφόμενα, ὅπερ καὶ ἀνεγνώσθη ἐπ' ἀκρόασει τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς ἀδελφότητος καὶ ἀγίας συνόδου καὶ ἐννεοήσαμεν πάντες τὴν ὄσιν περ πρόνοιαν ἐκ πρώτης καταβάλλει περὶ τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῇ θεοθεν λογικοῦ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίου, φροντίζουσα ἀρχιερατικῶς περὶ τῆς βελτιώσεως ἐκείνου καὶ τῆς τῶν ψυχῶν αὐτῶν σωτηρίας καὶ τῶν χριστιανικῶν ἔργων καὶ πράξεων, καὶ ἐπηνέσαμεν αὐτὴν μεγάλως, καί, τὴν αἰτησιν αὐτῆς καὶ ἀξίωσιν ὡς θεάρεστον καὶ ψυχωφελῆ ἀποδεξάμεθα εὐμενῶς, ὡς συναινέσαντος τῇ αἰτήσει αὐτῆς καὶ συγκατανεύσαντος τοῦ εὐσεβεστάτου, ὑψηλοτάτου καὶ χριστιανικωτάτου ἀθέντου καὶ ἡγεμόνος μεγαλοπρεπεστάτου πάσης Οὐγκροβλαχίας, ἡμετέρου κατὰ πνεῦμα νόου ἀγαπητοῦ καὶ περιποθῆτου, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Κωνσταντίνου Μουρουζῆ Βοεβόδα. Καὶ δὴ κατὰ τὴν αἰτησιν αὐτῆς γνώμη κοινῇ καὶ συνοδικῇ διαγνώμη ἀνεθέμεθα τὰς κανονικὰς ἡμῶν ψήφους πρὸς αὐτήν, καὶ διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐκδόσεως προτρεπόμεθα καὶ παρέχομεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἄδειαν, ὅπως, προσκαλεσαμένη τῇ γνώμῃ καὶ ἀδείᾳ τῆς αὐτοῦ θεοποιήσεως φρουρήτου Ὑψηλότητος τοὺς αὐτόθι εὐδημοῦντας συναδέλφους ἀρχιερεῖς, τὴν κανονικὴν μετὰθεσιν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Σεβαστῆς, συναδέλφου ἡμῶν ἀγαπητοῦ, κύριε Ἰωσήφ, εἰς τὴν ἡδὴ ἀποκατασταθεῖσαν ἐπισκοπὴν Ἀρτζεσίον, ὥστε εἶναι αὐτὸν καὶ λέγεσθαι ὑπέικοντα

καὶ ὑποτασσόμενον τῇ ἀγιωτάτῃ αὐτόθι Μητροπόλει τῆς Οὐγκροβλαχίας, ἐπαρουπινοῦντα καὶ φροντίζοντα τῆς βελτιώσεως καὶ ἀυξήσεως εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ λογικοῦ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίου καὶ ποδηγετοῦντα εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος. Καὶ εἶθε κύριος ὁ Θεὸς ἀναδείξει αὐτὸν εὐαρεστοῦντα τῇ ἀπειρῶ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ τῷ εὐμενεστάτῳ αὐθέντι, καὶ τῇ Σοῦ Ἱερότητι, ὅτι ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τοῦ θεοφρονήτου αὐτοῦ Ὑψους ἐγένετο τὸ θεάρεστον τοῦτο καὶ ψυχοφελὲς ἔργον, καὶ ἡ αὐτῆς Ἱερότης, πάντες διὰ τὴν πρόνοιαν ... τῆς ἀυξήσεως τῶν πνευματικῶν καὶ ὠφελείας τοῦ χριστιανύμου λαοῦ τὰς ἀντιμισθίας παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις εἴη μετ' αὐτῆς.

τῷ
αψθγ', Νοεμβρίου κα'.

Τὴν Ἐκλαμπρότητά της ταπεινῶς προσκυνῶ, ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὰν αὐτῆς.

Ἦν θεαφυλάττοι ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐν ἄκρα ὑγείᾳ καὶ ἀμεταπτώτῳ εὐδαιμονίᾳ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτευξέως πάντων τῶν ἐκλάμπρων αὐτῆς καταθυμίων. Ἐπειδὴ, διακηριχθείσης τῆς ἀγγελίας τῶν ἐπ' αἰσίοις τελεσθέντων ἀρράβωνων τῆς περιβλέπτου αὐτῆς ἐκλαμπρότητος ὅσοι σχετικοὶ καὶ οἰκεῖοι κατὰ χρέος συντρέχουσι συγχαίροντες καὶ εὐχόμενοι τὰ αἴσια, δὲν λείπω καὶ ὁ δοῦλός της ἅμα τῇ κοινοτερῇ ταύτη ἀγγελίᾳ νὰ ἐμφανισθῶ διὰ τοῦ ταπεινοῦ μου τούτου κατὰ τὸ ἐπιχειμὸν μοι χρέος τῇ περιβλέπτῳ αὐτῆς Ἐκλαμπρότητι, καί, συγχαίρων, νὰ ἐπενηρθῶ αὐτῇ ἀπὸ μέσης καρδίας ὅπως οἱ εὐτυχῶς τελεσθέντες ἀρράβωνες αὐτῆς εἶησαν αἰσιοὶ πάσης χαρᾶς καὶ παντός ἐφετοῦ πρόξενοι, ἐπισφραγισθεῖσαν δὲ καὶ τὰ τέλη τούτων λαμπρά τε καὶ παναίσια μετ' οὐ πολὺ κατὰ τὸν ἐγκάρδιον πόθον, ἔφρουν καὶ κοινὴν εὐχὴν ἀπάντων τῶν οἰκειῶν, ἐξαιρέτως δὲ τοῦ δούλου της, ἵνα καὶ ἡ χαρὰ αὐτοῦ εἴη πεπληρωμένη καὶ ἀκμάζουσα ἀεὶ. Ταῦτα μὲν πρὸς ἀπόδοσιν τῶν ταπεινῶν μοι συγχαρητηρίων προσκινήσεων. Παρακαλῶ δὲ τὴν περιβλέπτου αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα ἵνα, γνωρίζουσα ἐνθερμον αὐτῆς δοατζῆν καὶ δούλον της, ὡς ἀνέκαθεν, καὶ ἤδη καὶ διὰ παντός, νὰ μὴ με ἀπαξιῇ τῆς ἐκλάμπρου αὐτῆς εὐνοίας τε καὶ μνήμης, ἐν ἧ κανχῶμαι καὶ ἐντιμωτέραν παντός πολυτιμωτέρον λίθον καὶ χρυσίου λογίζομαι. Χαρισθεῖσαν δὲ παρὰ Κυρίου τὰ ἐκλαμπρα αὐτῆς ἔτη πλεῖστα, ὑγμενά τε καὶ πανευφρόσυνα τῆς περιβλέπτου αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ περιβλέπτῳ περζάδε κυρίῳ, κυρίῳ Νικολάῳ Σούτζῳ, τῷ εὐγνεσεστάτῳ μοι, δουλικῶς.

(Ms. lui Nicodim Patriarhul, XII, fol. 73 VV₀—6 V⁰, 81—92 V⁰, 91—92 V⁰, 139—140.)

La 29 Aprilie 1809 călugării dela Ierusalim puteau mulțami lui Alexandru Moruzi pentru tot ce el dăduse bisericii Sfântului Mormânt, ajunsă la sărăcie și ruină.

Τῷ ὑψηλωτάτῳ καὶ θεοσεβεστάτῳ αὐθεντικῷ κυρίῳ Αλεξάνδρῳ Κωνσταντίνου Βοεβόδα, τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἡγεμόνι καὶ ἡμῖν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ υἱῷ καὶ περιποθητῷ, ἄκραν εὐδαιμονίαν τε, σωτηρίαν τε, εὐζωΐαν καὶ εὐκληρίαν τὴν κατὰ Θεόν, οὐπερ ἢ ὑπερτάτῃ καὶ πανενκλεεστάτῃ παντοκρατορικῇ δεξιᾷ περιφρουρῇ, περιεπέτῃ καὶ διαφυλάττῃ τὸ παννπερσέβαστον Ὑψος τῆς Ὑμετέρας θεοδοξάστου Μεγαλειότητος ἐν ἀκροτάτῃ ὑγιείᾳ, πανευημερία τε διηνεκεῖ καὶ εὐδαιμονία ἀμεταπτύτῳ, ὑποτάττουσα ὑπὸ τοὺς ἡγεμονικωτάτους καὶ παρσθενεστάτους αὐτῆς πόδας πᾶσαν ἐπήρειαν τῶν ἀντικειμένων καὶ στέφουσα τὴν πανεκλαμπρωτάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα ἀστεφῶς καὶ ἀδιαπελίστως, ἄχρι βαθυτάτου γήρως καὶ λιπαροῦ, εἰς σύστασιν καὶ καταρτιμόν, εὐκλειάν τε καὶ καύχημα τοῦ γένους παντός τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν αὐτῆς θεραπόντων καὶ πρὸς Θεὸν διαπύρων εὐχετῶν, κλέος ἀτίδιον καὶ ὄλβον ἀθάνατον, ὡς οὐδαν τῶν παναγίων καὶ θεοβαδίστων προσκινημάτων ἔφορον, προστάτην καὶ πρύτανιν, ὅσα καθ' ἐξάαιρετον εὐκληρῶς κεκλήρωται ἰδιαζόντες, ὁ θεοσεβέστατος καὶ πανέκλαμπρος οἶκος ἀνέκαθεν τῶν ἐκ μητρὸς ἐκλαμπροστάτων προγόνων τῆς, τῶν Μυροκορδαταίων, οὐ μᾶλλον ἢ τῶν ἐκ πατρὸς, ὧν τὰς δαυριεστάτας χάριτας καὶ ἀειμνήστους διηνεκέσιν εὐεργεσίαις (sic) ὁ πανάγιος καὶ ζωοδόχος τάφος, ὁ θεομητορικὸς ἐν τῇ Γεθσημανῇ, τὸ θειότατον ἄντρον ἐν τῇ ἁγίᾳ Βηθλεεμ καὶ τὰ λοιπὰ σεβάσματα προσκινήματα καὶ ἱερὰ καταγώγια καὶ θεία τεμένη καὶ μοναστήρια ἐνθα Ἱερουσαλήμ καὶ πέριξ ταύτης στεροῦνται, ἀνοικοδομοῦνται, παντοίως ἐγκαλλωπίζοντες, συντηροῦνται καὶ διαφυλάττονται ἀπὸ πάντων τῶν κατ' αὐτῶν ὡς λεόντων ὀρουμένων καὶ ζητοῦντων τὸ πρῶτον καταπιεῖν. οὕτως ἀκορέστως ἐχόντων ἵνα ἀποδιώξωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, ἧγουν ἅπαν τὸ γένος τῶν ὀρθοδόξων, καὶ αὐτοὶ εἰσφρήσουσιν ἀναιδῶς, ἀρπάζοντες τὰ μὴ ἴδια, οἱ ὀθνεῖοι καὶ ἀλλότριοι, καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτους καιροὺς δυνατῆσεστάτους καὶ χαλεπούς, καθ' οὓς οὐδόλως ἠρκέσθη ἡ φθονερά συμμορία τῶν νέων θεοκτόνων, ἀλλ', ὑπὸ Ἑοριννῶν κινούμενοι καὶ φθόνῳ πολλῷ τηκόμενοι, κατέκαυσαν, φεῦ, ὡς ἄλλοι Ἰδουμαῖοι, τὸ μόνον καύχημα τῆς πίστεως ἡμῶν, τὴν δόξαν καὶ στέφανον καυχῆσεως ἐπὶ γενεῶν εἰς γενεὰς παντός τοῦ γένους, καὶ ἤδη βλέπεται ἐλεηνῶς ἐκεῖνος ὁ ὠραιότατος καὶ βασιλικώτατος ναός, οἰονεῖ νεκρὸς γυμνὸς ἄταφος, κατατεφρωμένος καὶ κατακρημνισμένος, θρήνου ἄξιος, ἄλλον θρηνηκείωτατον Ἱερεμίαν ζητῶν, αἰτοῦντα ποταμούς δακρύων τοῦ κλαύσαι ἄξιως τὴν πτώσιν τοῦτον τοῦ θείου ναοῦ. Ἄλλ' ἢ θεία πρόνοια, ἢ πόρρωθεν τὰ ἀγαθὰ διοικοῦσα, ἐξήγειρε τὰ θεοσεβέστατα σπλάγνα τῆς Ὑμετέρας μεγαλοπρεπεστάτης Ἡγεμονείας, ὡς ἄλλον εὐσχήμονα Ἰωσήφ καὶ Νικόδημον, τοὺς ἄρχοντας τῆς βουλῆς καὶ προστατεύοντας τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἰδὸν λαμβάνουσι θάρσος τολμηρὸν καὶ ἀνδρείαν, καὶ ἰδὸν καταβιβάζουσι πάλιν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ μυρίζουσι σμυρναλῶν καὶ ἐνειλίσσουσι σινδόνι καθαρὰ καὶ θάπτουσι ἐν τῷ καινῷ μνημείῳ καὶ ἀνεγείρουσι καὶ ἀνακαινίζουσιν ἐνδοξώτερον, λαμπρώτερον καὶ στερεώτερον, καθὰ καὶ ὁ μακαριώτατος ἡμῶν δεσπότης διὰ θεσπεσίων αὐτοῦ γραμμάτων ἐπληρο-

φόρησεν ἡμᾶς ἀκριβῶς τὰ περὶ τούτου. Ὅθεν, ταῖς χρησταῖς ἐλπίσιν ἐγκαρδιούμενοι, χεῖρας ἰκέτιδας αἴρομεν πρὸς τὸν δεσπότην κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἵνα διὰ τῆς πανεκλάμπρου καὶ κραταιᾶς χειρὸς ἡμῶν καταξιωθῶμεν ἰδεῖν τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ ἀνέγερσιν καὶ ἀνοικοδόμησιν τούτου τοῦ θειοτάτου ναοῦ, ὑμῖν δὲ χαρίζαιτο τὸ μνημόσυνον ἄληστον καὶ ἀείμνηστον, τὸ κλέος ἀκήρατον καὶ τὴν δόξαν ἀμάραντον εἰς πάσας τὰς γενεαῖς τῶν ὀρθοδόξων, ἀμήν. Ἐν τῇ ἀγία πόλει Ἱερουσαλήμ, αὐθ', Ἀπριλλίου κθ'.

Τῆς Ὑμετέρας θεοσεβεστάτης Ὑψηλότητος
εὐχέται πρὸς Θεὸν θερμότατοι.

(Ibid., f° 316—6 V^o.)

Lui Mihai Constantin Suțu i se trimet numai felicitări.

Εὐσεβέστατε, ὑψηλότατε καὶ εὐγενέστατε αὐθέντα καὶ ἡγεμὸν μεγαλοπρεπέστατε πάσης Οὐγγροβλαχίας, νιὲ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῖν λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε, κύριε, κύριε Ἰωάννη Μιχαήλ Κωνσταντίνου Σούτζε Βοεβόδα, τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα ὀλοφύχως ἀσπαζόμενοι, ἡδίστα προσαγορεύομεν. Εἴη δὲ ἡμῖν ὑγιαίνουσα ἀκρωσ καὶ πανευδαιμονοῦσα ἀμεταπτώτως μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτεύξεως τῶν ὧν ἐφίεται σωτηριωδῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἀδιάκοπος μνήμη, ἣν κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον ἔχομεν διὰ τὰς χάριτας καὶ εὐποιίας τοῦ θεοφρονητοῦ αὐτῆς Ὑψους, ἀναπεμπάζοντες καθ' ἐκάστην εἰς νοῦν τὸ θεότευκτον αὐτῆς ἀγαλμα, πιέζει ἡμᾶς τοσοῦτον, ὥστε, εἰ δυνατὸν γενέσθαι περωτοὺς πρὸς ἄμεσον ἔντενξιν αὐτῆς καὶ εὐχαριστίαν καὶ εἰς ἀσπασμὸν τῆς πανεκλάμπρου αὐτῆς κορυφῆς, ἀλλ', ἐπειδὴ τοῦτο ἀδύνατον, παραμυθοῦμεν τὸν διακαῆ ἡμῶν πόθον τῇ μόνῃ συνεχεῖ ἀποστολῇ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων πρὸς τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα, ἵνα ἀπολαμβάνωμεν τὰ περὶ αὐτῆς ἐκλαμπρα. Καὶ δὴ, οὐκ ἀκαιρον ἡγησάμενοι συγχαρῆναι τῷ θεοφρονητῷ αὐτῆς Ὑψει περὶ τῆς ἤδη σεβασμίας ἑορτῆς τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν, ἣν πανηγυρίζει τὸ εὐσεβέστατον Ὑψος αὐτῆς, γράφομεν ἐπίτηδες καὶ συγχαίρομεν καὶ ἐπευχόμεθα ἀπὸ βάθους ψυχῆς κυρίῳ τῷ Θεῷ ὅπως διὰ πρεσβειῶν τῶν θείων αὐτοῦ λειτουργῶν καταξιῶ τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα πανηγυρίζειν τὴν σεβασμίαν σήμερον ἑορτὴν ὡς ἐφέτος οὕτω καὶ εἰς ἄλλα παμπληθῆ ἔτη πανεκλάμπρως καὶ αὐθεντικῶς ἐπὶ τῆς θεοδωρήτου ἡγεμονικῆς καθέδρας αὐτῆς μέχρι γήρως βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ, διατηρῶν αὐτὴν ἀνωτέραν παντὸς λυπηροῦ. Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα, ὅπως, εἰδυῖα ἐκ πολλῶν τὰ τοῦ πόθου ἡμῶν, μὴ διαλίπη γράφουσα ἡμῖν συνεχῶς καὶ εὐαγγελιζομένη τὴν ὑπὲρ τοῦ ἄλλο ἐφετῆ ἡμῖν ἀγαθὴν ὑγίειαν τῆς. Ἡ καὶ τὰ πανέκλαμπρα ἔτη εἴησαν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαιμονέστατα.

(Ibid., f° 70—71 V^o.)

La 1820, se face către Mihai-Vodă Suțu al Moldovei o ofertă de manuscrite ale lui Ioan Hrisostomul pentru tipar, pe care el o ceruse în aceeași zi Mitropolitului de Nicomedia.

Ἐψηλώτατε, εὐσεβέστατε, καὶ εὐμενέστατε ἡμῖν αὐθέντα.

Ὅτι μὲν τὰ συγγράμματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου θησαυρὸς ἐστὶν πάσης καὶ παντοίας ὠφελείας πλήρους τῷ χρυσοῦν μῶ πληρώματι, οὐ μόνον πνευματικῶς, ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς καὶ πολιτικῶς θεωρούμενα, καὶ ὁ πάλαι καὶ ὁ νῦν αἰὼν ἐκήρυξε καὶ κηρύττει διαπρυσίως. Ἐν τούτοις γὰρ ὁ θεὸς πατήρ καὶ τὰ ἄπορα τῆς γραφῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας σοφώτατα ἐπιλύει καὶ τὰ παναγῆ καὶ σεπτὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως μυστήρια ἄριστα διερμηνεύει καὶ ἠθικώτατα πάντων τῶν ἱερῶν πατέρων τὰ τε πρὸς Θεὸν ὄσια καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια ἡμῶν ὑποτίθεται, τὴν ἀρετὴν ἀγαπητὴν τῷ ὄντι διαζωγραφῶν, ὥστε, τοὺς ἀναγινώσκοντας τοῖς λόγοις κατακηλῶν, ἀσμένως αἰρεῖσθαι τὴν πολλοὺς ἔχουσαν πόνοου κατασκευάζειν. Εἰ δέ τις καὶ πολιτικῶς ἐπιστήσεται τοῖς πονήμασιν αὐτοῦ, ἀρχόντων τε τὴν πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἐπιείκειαν καὶ δικαιοσύνην διδάσκειται καὶ ἀρχομένους τὴν πρὸς τοὺς ἀρχοντας εὐπειθειαν καὶ πίστην μαθάνει, καί, συλλήβδην, ποταμὸς ἀνεξάντλητος καὶ μεταλλεῖον ἀκένωτον σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ εὐγλωττίας ὑπάρχων, σοφοὺς ὄντως ἀποδείκνυσι τοὺς Χρυσόστομον αὐτὸν ὀνομάσαντας. Ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς πάλαι καὶ τοῖς νῦν περὶ πολλοῦ ἦν καὶ ἔστι τὰ τοῦ πατρὸς τούτου πονήματα, καὶ τύποις πολλάκις, ὑπ' εὐρωπαίων ἔθνῶν εἰς τὴν λατινίδα φωνὴν μετενεχθέντα, σὺν τῷ πρωτοτύπῳ ἐξεδόθη, φιλοτιμουμένων ἑαυτοῖς τ' ἐπιδείξασθαι μὴ ἀναισθητοῖς τῶν ἡμετέρων ὄντος (sic) καλῶν, καὶ τὴν σφῶν γλῶτταν τοῖς ἑκείνου πλουτίσαι νοήμασιν. Ἀλλὰ τὸ τῆς ἐκδόσεως ὀγκῶδες, καὶ διὰ τοῦτο δυσμεταχειρίστον καὶ ἀπὸ τῆς τιμῆς ὑπέρογκον καὶ μάλιστα πάντων τὸ σπάνιον, οὐκ ἐπέτρεπε διαδόσιμον γενέσθαι τὸ καλλόν, ἀλλ' ἀπεστέρει τοὺς ὁμογενεῖς ὀρθοδόξους τῆς ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὠφελείας. Αὐτὸ δὴ τοῦτο κατιδόντες, ἡμεῖς, κοινότερον ἐθέλοντες ποιῆσαι τὸ ἀγαθὸν καὶ προχειρότερον καὶ μᾶλλον εὐπόριστον, συνελθόντες καὶ διασκεψάμενοι, ἐγνώμεν τύποις ἐκδοῦναι τὰ εἰρημένα τεύχη ἀνευ τοῦ λατινικοῦ, εὐχρηστο μὲν διὰ τὸ μικρὸν τοῦ ὄγκου, εὐπόριστα δὲ διὰ τὸ μέτρον τῆς τιμῆς, ἐν λαμπροῖς χαρακτῆρσι καὶ χάριτι καλῶ καὶ ὅσον ἔνεστι, διωρθωμένα μᾶλλον ἢ τὰ μέχρι νῦν ἐκδομένα τε, παραλληλισμοῦ ἐσομένον τριῶν καὶ χειρογράφου κώδικος, ὅσον ἐνδέχεται, ἀρχαίου. Τὴν οὖν ἡμῶν ταύτην πρόθεσιν ταπεινῶς ἀναφέροντες τῷ θεοφρονήτῳ αὐτῆς Ὑψει καὶ χαίροντες ὅτι τὰ τοῦ χρυσοῦν ἡμῶν πανωφελῆ συγγράμματα ἐπὶ τῆς χρυσοῦν τῷ ὄντι καὶ κοινωφελεστάτης ἐποχῆς τοῦ θεοφρονήτου αὐτῆς Ὑψους καὶ ἐν τοῖς τυπογραφείοις τῆς ἡμετέρας θεοσώστου καθέδρας εἰς φῶς αὐθις προκύνει, θερμῶς παρακαλοῦμεν ὅπως, εὐμενῶς ἀποδεξαμένη τὴν αἰτησιν, ἀντιλάβητε ἡμῶν τῆ ἡγεμονικῆ αὐτῆς προστασίᾳ παντοιοτρόπως καὶ μάλιστα, καλῶν πρῶτανος, χορηγήσῃ ἡμῖν ἀρχαιότητα χειρογράφα

τῶν συγγραμμάτων τούτων, γράψασα περὶ τούτου πρὸς τε τὸν Παναγιώτατον καὶ Οἰκονομικὸν Πατριάρχην καὶ πρὸς οὓς ἂν ἄλλους ἐγκρίνη ἰν' ἀποσταλῶσιν ἡμῖν ἐκ τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἁθῶνος καὶ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων χειρόγραφα παλαιὰ πρὸς εὐχερεστέραν διόρθωσιν τῶν ἐν τοῖς ἐκδιδομένοις κειμένοις εἰσφρησάντων σφαλμάτων, ἅπερ καὶ ἀποδοθήσεται τοῖς ἀποστέλουσιν ἀβλαβῆ καὶ σῶα ἐν καιρῷ δωρηθέντος ἐκάστου καὶ ἐνὸς σώματος τῆς νέας ἐκδόσεως πρὸς εὐγνωμοσύνην. Οὕτω δ' εὐεργετήσασα καὶ ἐξενμαρίσασα ἡμῖν τὴν τοῦ ἔργου δυσχέρειαν, ἡμᾶς τε στεντορείοις ἔξει κύρικας τῆς εὐεργεσίας καὶ τοῦ φιλοκάλου αὐτῆς ζήλου καὶ παρὰ Θεοῦ τὸν μισθὸν πλούσιον, ἀντιβραβεύοντος δαφιλῶς καὶ φιλόχριστον καὶ φιλοχρυσόστομον αὐτῆς διάθεσιν.

Τῆς ἡμετέρας θεοφρονήτου Ὑψηλότητος πρὸς Θεὸν εὐχέται διάπυροι καὶ δοῦλοι.

1820, Ἀπριλλίον 12.

(Ibid., f° 151—2 V^o.)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΣΟΥΤΣΟΣ ΒΟΕΒΟΛΑΣ, ΕΛΕΩ
ΘΕΟΥ ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΚΑΙ ΗΓΕΜΩΝ ΠΑΣΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

Πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε Μητροπολίτα, ἅγιε Νικομηδείας, τὴν ὑμέτεραν Πανιερότητα εὐλαβῶς προσαγορεύομεν

Καὶ ὁ φιλόκαλος τρόπος καὶ ἡ φιλόχρηστος διάθεσις καὶ τὸ περὶ τὰ ψυχοφελῆ καὶ θεάρεστα ἐγχειρήματα πρόθυμον καὶ θερμουργὸν τῆς ἡμετέρας Πανιερότητος γνωστὰ ἡμῖν ἀνέκαθεν καὶ οὐδ' ὅπως οὐν ἀμφισβητήσιμα, ὅσα καὶ ἡμεῖς ἐκ τούτων ἀπάντων καὶ τῆς περὶ ἡμῶν γνησίας ἀγάπης καὶ τοῦ εἰλικρινοῦς αὐτῆς φίλτρον περὶ πολλοῦ ποιούμεθα, καὶ τιμῶμεν αὐτὴν ἄξιω ὧν εὐπορεῖ ἀρετῶν, καὶ ὅτι τὴν ἱερὰν σύνοδον ἔργοις καὶ λόγοις τοῖς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καὶ τὴν ἐκκλησίαν κοσμοῦμε (ἄγνωστος λέξις) τοῖς εὐσεβέσιν ὄφελος μέγα γίνεται δι' εὐφήμιον γλώττης, ὡς εἰκὸς ἄγομεν. Ναι νῦν ἂρ' οὐν, ἐπειδὴ περὶ ἐκείνου καλοῦ λόγος πρόκειται, πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀποτεινόμεθα Πανιερότητα, πεποιοῦτες, ὃ δι' αὐτῆς τὸ ποθοῦμενον λήψετε πέρας τὸ καλὸν τοῦτο καὶ καλὸν ὄν καλῶς καὶ γενήσεται διὰ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς. Ἰστω τοίνυν ἡ φίλη ἡμῖν Πανιερότης αὐτῆς ὅτι ἐν τῇ καθέδρᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσωστοῦ ἡγεμονίας ἐκ πανιερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ἡμετέρων ἀρχόντων ἐταιρία συστάσα τύποις ἐγνωσαν ἐκδοῦναι τὰ τοῦ Χρυσοδόχου ἀπαντα χειρόγραφα τοῖς ἐκδόταις πρὸς διόρθωσιν τῶν τυπικῶν ἀμαρτημάτων καὶ δὴ καὶ συνδρομῇ τοῦ ἔργου συντέλεια. Αὐτὸ δὴ τοῦτο ἀποστέλλεται σὺν τῷ παρόντι τῇ Ὑμετέρᾳ Πανιερότητι, δι' αὐτῆς ἐπιδοθησόμενον τῇ ἐκεῖνου Παναγιότητι. Ἀξιοῦμεν δὲ ἰδίως καὶ τὴν Ὑμέτεραν Πανιερότητα ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου συντελέσῃ εἰς ὅσα συντείνουσιν εἰς τὴν τοῦ ἔργου ἐκτέλεσιν, καὶ λόγῳ καὶ τῷ παρ' αὐτῆς ὑποδείγματι: αἰτιωτάτη γίνεται τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου καλοῦ, ὅτι δὲ καὶ ἡμῖν ἔσεται χρῆσαμένη τὰ μέγιστα καὶ τὸ τῶν ὀρθοδόξων ὠφελήσει πλήρωμα καὶ τὸν ἔπαινον ἔξει μέγαν καὶ παρ' ἡμῶν

καὶ παρὰ πάντων λέγειν οὐ χρήζομεν, ἅτε τὸν αὐθόρμητον εἰς τὰ καλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν καλῶν παράδειγμα γινόμενον αὐτῆς τρόπον ἀκριβέστατον γινώσκοντες. Διαπυρνασμένοι δὲ τὰ κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς καὶ γράμμασιν αὐτῆς ἀπαντητικῶς τῷ ἡμετέρῳ τούτῳ ποθοῦντες ἐντυχεῖν ἐξαιτούμεθα θεόθεν αὐτῇ ἔτη πλείστα τε καὶ παναίσια.

Τῆς ἡμετέρας Πανιερότητος.

1820, Ἀπριλλ. 12¹.

(Ibid., f° 153—4.)

Multe pasagii rău copiate probabil, rămân neînțelese.

TOMUL VII (1927):

Lei

300.—

CONST. C. GIURESCU. Organizarea financiară a Țării-Românești în epoca lui Mircea-cel-Bătrân.	25.—
CONST. I. KARADJA. Delegații din țara noastră la conciliul din Constanța (Baden) în anul 1415.	30.—
N. IORGA. Noi acte românești la Sibiiu.	25.—
N. IORGA. Momente istorice.	8.—
N. IORGA. Informațiuni germane despre România și Basarabia pe la 1870.	10.—
Dr. ANDREI VERESS. Păstoritul ardelenilor în Moldova și Țara-Românească până la 1821.	60.—
CONST. C. GIURESCU. Nicolae Milescu Spătarul.	32.—
ȘT. METEȘ. Contribuțiuni nouă privitoare la familia boierească Buhuș din Moldova.	30.—
I. NISTOR. Răsunetul războiului din 1877 în Bucovina și Basarabia.	12.—
N. IORGA. Ultimele scrisori din țară către N. Bălcescu.	10.—
N. IORGA. Încă un portret al lui Mihai Viteazul.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Unificarea legislativă.	40.—

TOMUL VIII (1927—28):

320.—

H. PETRI. Relațiunile lui Jakobus Basilicus Heraclides cu capii Reformațiunii.	25.—
ANDREI RĂDULESCU. Izvoarele Codului Calimach.	18.—
N. IORGA. Imperiul Cumanilor și Domnia lui Băsărabă.	10.—
N. IORGA. O gospodărie moldovenească la 1777 după socotelile cronicarului Ioniță Canta.	12.—
I. LUPAȘ. Doi umaniști români în sec. al XVI-lea.	20.—
N. IORGA. Brodnicii și Români.	20.—
P. P. PANAITESCU. Contribuții la opera geografică a lui D. Cantemir.	25.—
G-ral R. ROSETTI. Regulamentul Infanteriei franceze din 1 August 1791 și influența lui asupra regulamentelor de cari s'au servit oștirile românești sub Regulamentul Organic.	15.—
G-ral R. ROSETTI. Notele unui ofițer norvegian înaintea și în timpul războiului de neatarnare 1876—1878.	35.—
GR. NANDRIȘ. Patru documente dela Ștefan-cel-Mare.	15.—
N. IORGA. Rătăcirile în Apus ale unui pretendent român, Ioan Bogdan, în sec. al XVI-lea.	15.—
N. IORGA. Francmasoni și conspiratori în Moldova secolului al XVIII-lea.	5.—
Dr. ANDREI VERESS. Nunții apostolici în Ardeal.	30.—
N. IORGA. Din originile politicianismului român: O acțiune de opoziție pe vremea Fanarioșilor.	8.—
N. IORGA. Informații spaniole despre războiul nostru pentru independență.	32.—
G. CANTACUZINO. Colonizarea orientală în Illyricum.	35.—

TOMUL IX (1928-29)

200.—

N. IORGA. Cronicele turcești ca izvor pentru istoria Românilor.	12.—
N. IORGA. Portretele Domnilor noștri la muntele Athos.	20.—
D. ONCIUL. Români și Ungurii în trecut.	15.—
S. GREAVU-DUNĂRE. Bibliografia Dobrogei, 425 a. Hr. — 1928 d. Hr.	80.—
N. IORGA. Portrete și lucruri domnești nou-descoperite.	20.—
N. IORGA. Comemorarea lui Francesco Petrarca.	10.—
N. IORGA. Un boier de provincie în timpul Eteriei și Reg. Organic.	10.—
Păr. H. INGIGIAN. Mărturii armenesti despre Valahia și Moldova.	35.—
G-ral R. ROSETTI. Rapoarte daneze asupra războiului din 1877-1878.	10.—

TOMUL X (1929)

400.—

G-ral R. ROSETTI. Câteva săbii ale lui Constantin Brâncoveanu.	15.—
CL. ISOPESCU. Documenti inediti della fine del Cinquecento.	70.—
N. BĂNESCU. Acte venețiene privitoare la urmașii lui Petru-Vodă Șchiopul.	60.—
G. SOFRONIE. Principiul naționalităților în Dreptul Internațional public.	100.—
N. IORGA. Originea moldoveană a lui Enăchiță Văcărescu.	8.—
I. LUPAȘ. «Chronicon Dubnicense» despre Ștefan-cel-Mare.	10.—
P. P. PANAITESCU. Miron Costin, Istoria în versuri polone.	85.—

MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE

SERIA III

	Lei
<u>TOMUL I (1922—23):</u>	100.—
<u>TOMUL II (1923—24):</u>	130.—
<u>TOMUL III (1924—26):</u>	840.—
ION ANDRIEȘESCU. Piscul Crăsani.	40.—
V. PÂRVAN. Getica.	800.—
<u>TOMUL IV (1924):</u>	160.—
IOAN C. FILITTI. Despre Negru-Vodă.	12.—
VINTILĂ MIHĂILESCU. Așezările omenești în Câmpia Română la mijlocul și sfârșitul sec. XIX.	25.—
Dr. ANDREI VERESS. Campania creștinilor în contra lui Sinan-Pașa.	25.—
P. P. PANAITESCU. Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin.	60.—
N. IORGA. I. Domnița Anca și patronajul ei literar; II. O prigonire politică sub Fanarioti.	15.—
N. IORGA. I. Cea dintâiu istorie universală tipărită în Transilvania; II. Moșiile familiei Beldy în Țara-Românească.	12.—
N. IORGA. Procesele călugărilor dela Sântilie și Gheorghe, pisarul leșesc.	10.—
I. VLĂDESCU. Inceputul anului în cronicile moldovenești până la Ureche.	12.—
G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuiă războiul de către Ștefan-cel-Mare. — Mem. I—III.	25.—
<u>TOMUL V (1925—26):</u>	160.—
N. IORGA. Comemorarea lui Edgar Quinet, cu ocaziunea semicentenarului morții lui.	5.—
ION ANDRIEȘESCU. Considerațiuni asupra tezaurului dela Vâlci-Trân lângă Plevna (Bulgaria).	15.—
AL. BĂȘUIOCEANU. Câteva portrete noi ale lui Mihai-Viteazul.	8.—
ANDREI RĂDULESCU. Dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor.	30.—
N. IORGA. Trei călători în Țările Românești: Caronni, Rey, Kunisch și originea «Lucefărului» lui Eminescu.	10.—
I. LUPAȘ. Din activitatea ziaristică a lui Andrei Mureșeanu.	60.—
N. IORGA. Lucruri noi despre Chilia și Cetatea-Albă.	15.—
N. IORGA. Un prinț portughez cruciat în Țara-Românească a sec. al XV-lea.	10.—
N. IORGA. O istorie a lui Mihai-Viteazul de el însuși.	10.—
<u>TOMUL VI (1926—27):</u>	300.—
G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuiă războiul de către Ștefan-cel-Mare. — Mem. IV și V.	50.—
N. IORGA. O mărturie din 1404 a celor mai vechi «Moldoveni».	8.—
N. IORGA. O tipăritură românească la Uppsala.	15.—
N. IORGA. Goleștii și alți elevi ai lui Töpffer în Geneva.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Șaizeci de ani de Cod Civil.	20.—
N. IORGA. Știri nouă despre biblioteca Mavrocordaților și despre vieța muntenească în timpul lui Constantin-Vodă Mavrocordat.	18.—
N. IORGA. Cea mai veche ctitorie de nemeși români din Ardeal (1408—9).	15.—
N. BĂNESCU. Opt scrisori turcești ale lui Mihnea II «Turcitul».	30.—
G. VÂLSAN. Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir.	30.—
N. IORGA. Foaja de zestre a unei domnițe moldovenești din 1587 și exilul din Veneția al familiei sale.	15.—
V. MOTOGNA. Răsboaiele lui Radu Șerban (1602—1611).	30.—
ETTORE PAIS. Gli scavi di Pompei ed il tesoro di Mahdia.	12.—
Dr. ANDREI VERESS. Scrisorile Misionarului Bandini din Moldova (1644—1650).	25.—

VERIFICAT
1987